

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1CoZm/10/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113209030
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Šebeň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113209030.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Šebeňa a sudcov JUDr. Milana Majerníka a JUDr. Mareka Kohúta, v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s. r. o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha, Česká republika, IČO: 26429705, právne zastúpeného spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom Bratislava 811 09, Grösslingova č. 4, IČO: 36 864 421, proti odporkyni: F. A., nar. X.X.XXXX, naposledy bytom X. XX, XXX XX X., toho času na neznámom mieste, štátna občianka SR, zastúpená ustanovenou opatrovníčkou M. A., tajomníčkou Okresného súdu X., o zaplatenie 309,- eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 19CbZm/13/2013-123 zo dňa 31.3.2015, takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí návrhu na zaplatenie zmenkového úroku 0,25 % denne zo sumy 309,- eur od 13.10.2010 do zaplatenia.

V prevyšujúcej časti vo veci samej, ako aj vo výroku o náhrade trov konania, rozsudok z r u š u j e a vec v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a zároveň vyhlásil zmluvnú podmienku vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru k zmluve č. 802000256 uzavretej medzi Pohotovosťou s.r.o a odporcom dňa 16.3.2010 pod bodom č. 17 v znení: „Dohoda o vyplnení zmenky. Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky /ďalej aj ako vystaviteľ/ vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi /ďalej aj ako remitent/ vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú

vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t. j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, poprípade uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.“ za neprijateľnú.

Náhradu trov konania odporkyni nepriznal.

Po vykonanom dokazovaní vzal za preukázané, že zmenka bola vystavená dňa 16.3.2010 (dátum vystavenia) na sumu 309,- eur, pričom do jej textu bol počatý záväzok odporkyne zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu spolu s 0,25 % denným úrokom od 30.7.2010. Keďže zmenka bola vystavená pôvodne na spoločnosť Pohotovosť s.r.o., Bratislava, ktorá je nebankovou spoločnosťou a okrem iného poskytuje aj spotrebiteľské úvery, súd požiadal navrhovateľa

formulárom B, aby doplnil svoj návrh o predloženie zmluvy, nakoľko sa súdu javí, že by mohla byť zmluvou spotrebiteľskou. Navrhovateľ je zapísaný do obchodného registra dňom 24.1.2001, pričom v predmete činnosti má, okrem iného, až po 8.1.2011 činnosť ekonomických poradcov, sprostredkovateľská činnosť. Obchodná spoločnosť Pohotovosť s.r.o. je zapísaná dňom vzniku 14.3.2001 a v predmete činnosti, má okrem iného, poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Odporkyňa je fyzická osoba. Dňa 16.3.2010 uzavrela odporkyňa so spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. Zmluvu o úvere č. 802000256, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 200,- eur s tým že odporkyňa sa zaviazala zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 85,- eur, celkovo zaplatiť 285,- eur v 3 mesačných splátkach po 95,- eur, počnúc dňom 25.4.2010 na účet veriteľa špecifikovaný vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru. Predmetom nároku navrhovateľa, ktorý ho uplatňuje v zmysle ustanovení čl. 4 ods. 1 Nariadenia č. 861/2007, je nárok vyplývajúci podľa neho z uzavretej vstazmenky a domáha sa, aby súd formálne posudzoval predmetný právny vzťah výlučne podľa zásad zmenkového práva. Keďže sa však evidentne jedná o spotrebiteľský právny vzťah, je potrebné sa vypořadať aj s otázkou platnosti uzavretej zmluvy o úvere, ktorá bola kauzálnym vzťahom na vystavenie tejto zmenky ako blankozmenky. Prvostupňový súd konštatoval, že formulárová zmluva o úvere bola uzavretá za účinnosti zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom podľa ustanovenia § 2 písm. a/ Na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľom fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, podľa § 7. Veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Povinnosť podľa prvej vety sa považuje za splnenú, ak je splatenie spotrebiteľského úveru v celom rozsahu zabezpečené peňažnými prostriedkami alebo cennými papiermi; tým nie je dotknuté ustanovenie § 17 ods.

3. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver; tým nie je dotknuté právo veriteľa využívať informácie o spotrebiteľovi z príslušnej databázy za podmienok ustanovených osobitným zákonom. Podľa ustanovenia § 17 ods. 3 tohto zákona, v súvislosti s poskytovaním spotrebiteľského úveru nemožno splniť dlh alebo zabezpečiť jeho splnenie zmenkou alebo šekom. Nakoľko v súvislosti s poskytovaním spotrebiteľského úveru nemožno splniť dlh alebo zabezpečiť jeho splnenie zmenkou alebo šekom, súd nárok ako nedôvodný zamietol. Zároveň vyhlásil zmluvnú podmienku vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru k zmluve uzavretej medzi Pohotovosťou s.r.o. a odporcom dňa 7.6.2010 pod bodom č. 17 za neprijateľnú podľa článku 153 ods. 4 O.s.p.. Ako dôvod uviedol, že táto zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná, t. j. bola vopred navrhnutá a spotrebiteľ nebol schopný ovplyvniť podstatu tejto podmienky a toto zmluvné dojednanie spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa, nakoľko dodávateľ si zabezpečil svoju pohľadávku vzniknutú na základe zmluvy o úvere na úkor práv spotrebiteľa. Spotrebiteľ v čase uzavretia zmluvy o úvere nebol schopný posúdiť zákonné dôsledky dohody o vyplnení zmenky, a teda predovšetkým posilnenie práva a jeho vymožitelnosti na strane dodávateľa na úkor spotrebiteľa. Dotknuté zmluvné dojednanie narušuje rovnováhu výhod poskytnutých dodávateľovi a spotrebiteľovi, pričom je úlohou súdu, aby zabránil uplatňovaniu takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Nakoľko ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy obsahujúce dohodu o vyplnení zmenky je potrebné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je podľa Občianskeho zákonníka neplatná, súd mal za to, že dodávateľ nebol oprávnený takúto zmenku vyplniť a tým si ani uplatniť nárok z tejto zmenky na súde (uznesenie Okresného súdu Bratislava V zo dňa 1.3.2011, č. k. 37Er/7273/2010-10).

Posledným výrokom rozsudku bolo rozhodnuté o nepriznaní náhrady trov konania odporkyni. Tento výrok súd zdôvodnil odkazom na § 142 ods. 1 O.s.p., kedy právo na náhradu trov konania prináležalo odporkyni, ale tejto trovky konania nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol rozsudok zmeniť tak, že návrhu na uplatnenie pohľadávky sa v celom rozsahu vyhovie, a že sa mu prizná náhrada trov odvolacieho konania. Ako dôvod uviedol, že dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Súd neuvádza, ktorej zo strán vykonal dokazovanie „listinnými dokladmi“, alebo či tieto dôkazy

vykonan na základe vlastného uváženia. Súd musí k otázke vykonávania iných, ako účastníkmi navrhnutých dôkazov, pristupovať vyvážene, aby nedošlo k narušeniu rovnosti strán v spore. Navrhovateľ predložil ako dôkaz svojich nárokov uplatnenú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb., dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporcu nebolo žiadnych námietok a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonávanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporkyňa mohla na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej v Nariadení. Súd samotný nie je legitimovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 veta prvá in fine O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporkyňu. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhov odporcu a bez legitímneho podnetu na farchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporkyne ako spotrebiteľa. Odporkyňa sa tejto obrany nedovoľavala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala a svojim konaním ju prakticky uznala. Súd iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky. Uvedené správanie súdu je neprijateľné v právnom štáte, predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských a základných slobôd. Súdom uvádzané údajne nesporné skutočnosti neboli tvrdením ani jedného z účastníkov. Súd tieto údajne nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Odporkyňa, ani navrhovateľ sa k týmto skutočnostiam nevyjadrili. Súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Súd predovšetkým ignoroval § 17 ZŠZ, z ktorého vyplýva, že odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporkyňa, tým menej tak môže činiť sám súd. V tejto súvislosti odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obo/3/2008 zo dňa 22.10.2008. Je síce prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporkyne a predovšetkým odporkyňa v tejto situácii nesie dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Nie je prípustné, aby túto úlohu prevzal súd a suploval aktivitu odporcu. Súd porušuje poučovaciu povinnosť súdu prekročením § 5 ods.1 O.s.p.. Súd porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. Poukázal v tejto súvislosti na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000, kde pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní. Pokiaľ súd odkázal na Nález Ústavného súdu Českej republiky IV.ÚS 457/10 je dôležité uviesť, že vo veci, ktorou sa zaoberal Ústavný súd ČR, došlo zo strany odporkyne k obrane - odporkyňa vzniesol námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu. Podobne aj v konaní PL. ÚS 16/12 ide o postup podľa skráteného konania, kde sa Ústavný súd ČR zaoberal návrhom na zrušenie § 175 O.s.p., keď odporkyňa podala námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu v rámci stanovenej zákonnej trojdňovej lehoty. Samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťa, aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Z uvedeného vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Vyplýva to z formulácie § 4 ods. 6 zákona a spojenia „v čase vyplnenia“ zo slov „vyplnenú veriteľom“, z ktorej je zrejmé, že zákonodarca pripúšťa, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie „v čase vystavenia“, resp. by vylúčil vyplňovanie zo strany veriteľa. Z uvedeného vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemôže byť ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťa používanie blankozmieniek. Z ustanovenia § 153 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že vyhlásenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustné, len ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V tomto konaní sa prejednáva spor zo zmenky, a ak súd sám vykonal dôkazy spotrebiteľskou zmluvou bez možnosti navrhovateľa sa k ním vyjadriť, nie je možné uzavrieť, že ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V prípade, ak by výrok o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú nadobudol právoplatnosť, stane sa tak záväzným pre účastníkov konania, aj predovšetkým pre orgány, teda najmä súdy. Súd zovšeobecňuje svoje tvrdenia, uvádza, že odporca v čase uzatvárania dotknutej

zmluvy o úvere nebola schopná posúdiť zákonné dôsledky uzavretej dohody o vyplnení zmenky. V tejto súvislosti navrhovateľ odkázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28.11.2013 sp. zn. 43CoZm/18/2013. Navrhovateľ tvrdí, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je bez väd, ktoré by ju činili neplatnou, teda ide o platnú zmenku. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu.

V ďalšom odkázal na odôvodnenie uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 5.9.2013, ktoré bolo vydané skutkovo a právne v zhodnej veci navrhovateľa, ako aj na uznesení Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

Odporkyňa, zastúpená opatrovníčkou, sa k podanému odvolaniu nevyjadřila.

Odvolačný súd preskúmal napadnutý rozsudok bez toho, že by nariadil odvolacie pojednávanie, na ktorom by zopakoval, či doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Právnym dôsledkom takéhoto preskúmania veci je viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1, 3, 4, 5 a § 214 ods. 2 O.s.p.). Táto viazanosť sa však netýka právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Pri preskúmaní rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený tento rozsudok preskúmať z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimku však tvoria vady konania, pokiaľ majú za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 1, 3 O.s.p.). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť vyhlásený verejne, bol termín verejného vyhlásenia rozsudku uverejnený v zákonom stanovenej lehote na úradnej tabuli súdu a na internete (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.). Po takomto preskúmaní napadnutého rozsudku dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie navrhovateľa je v podstatnej časti dôvodné.

Predmetom preskúmaného rozhodnutia bol pôvodne nárok zo zmenky uplatnený navrhovateľom na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 zo dňa 7.6.2010, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotu sporu v cezhraničných sporoch - ďalej len Nariadenie.

Navrhovateľ ako právnická osoba so sídlom v Českej republike, podal dňa 28.3.2013 na prvostupňovom súde návrh na začatie konania proti odporkyni s bydliskom na území Slovenskej republiky. Prvostupňový súd sa pokúsil tento návrh urobiť na predpísanom tlačive, aj s prílohami návrhu na začatie konania, doručiť do vlastných rúk odporkyni. Keďže takéto doručovanie bolo neúspešné vzhľadom k tomu, že odporkyňa sa nachádza na neznámom mieste, bol jej uznesením č. k. 19CbZm/13/2013-112 zo dňa 7.3.2015 ustanovený opatrovník podľa § 29 ods. 2 O.s.p. Článok 47 Charty základných práv Európskej únie, nepripúšťa, aby sa konanie podľa práva Európskej únie konalo s opatrovníkom ustanoveným účastníkovi, ktorý je na neznámom mieste. Podľa rozsudku Súdneho dvora zo dňa 11.9.2014 vo veci C-112/13, účasť na konaní tohto opatrovníka sa nerovná účasti na konaní žalovaného účastníka v zmysle článku 24 Nariadenia č. 44/2001 zo dňa 22.12.2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach. Článok 24 stanovuje: „okrem právomocí založenej na iných ustanoveniach tohto Nariadenia, má právomoc súd členského štátu vtedy, ak sa žalovaný zúčastní konania.

Podľa článku 13 Nariadenia 861/2007 sa písomnosti doručujú poštou s potvrdením o prijatí s uvedením dátumu prijatia. Pokiaľ nie je možné uskutočniť doručenie v súlade s predchádzajúcou vetou, možno ho uskutočniť niektorým zo spôsobov uvedených v článku 13 a 14 Nariadenia (ES) č. 805/2004, ktorým sa zavádza európsky exekučný titul pre nesporné nároky. Článok 14 ods. 2 Nariadenia, zdôrazňuje podmienku účinnosti doručovania podľa článku 14, ktorou je vysoká miera pravdepodobnosti, že písomnosť bola dlžníkovi skutočne doručená. Táto podmienka nie je splnená v prípade, keď nie je isté, že adresa, na ktorú sa doručuje, je skutočne adresou dlžníka, t. j., že ide o adresu, na ktorej sa dlžník môže reálne s obsahom doručovanej písomnosti oboznámiť. Za spôsob doručenia, ktorý je nezlučiteľný s článkom 13 a článkom 14 Nariadenia číslo 805/2004, bolo označené aj doručenie písomností opatrovníkovi dlžníka ustanovenému podľa § 29 O.s.p..

Podľa článku 4 ods. 1, 3 Nariadenia, navrhovateľ zahajuje európske konanie o drobných nárokoch vyplnením vzorového formulára A a jeho podaním priamo na príslušnom súde, alebo zaslaním poštou. Ak nespadá nárok do oblasti pôsobnosti tohto Nariadenia, súd o tom vyrozumie navrhovateľa. Pokiaľ navrhovateľ návrh nevezme späť, prejedná vec súd podľa procesného práva členského štátu, v ktorom konanie prebieha (článok 4 ods. 3 Nariadenia). Ak nie sú podľa názoru súdu informácie poskytnuté navrhovateľom primerané alebo dostatočne jasné, alebo ak nie je žalobný formulár riadne vyplnený, umožní súd, pokiaľ tento nárok nie je zjavne neopodstatnený alebo žaloba neprípustná, navrhovateľovi tento formulár doplniť alebo opraviť, poprípade poskytnúť doplňujúce informácie alebo doklady alebo vziať návrh späť, a to v lehote, ktorú stanoví. K tomu účelu použije súd vzorový formulár B.

Vec nespadá do pôsobnosti Nariadenia aj vtedy, keď je v návrhu uvedená adresa žalovaného účastníka, na ktorej sa tento v skutočnosti nezdržiava. Bydlisko sa určuje podľa článkov 59 a 60 Nariadenia (ES) číslo 44/2001 o príslušnosti a uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach. Pre fyzické osoby sa bydlisko posudzuje podľa národného práva členského štátu. Podľa slovenského práva bydliskom sa rozumie miesto, kde sa fyzická osoba skutočne trvale zdržiava, aj keď je prihlásená na trvalý pobyt na inom mieste. Ak fyzická osoba nemá bydlisko, bude na konanie miestne príslušný súd, v ktorého obvode sa táto osoba zdržiava (§ 85 ods. 1 O.s.p.). Miestom, kde sa zdržiava, je miesto, kde sa zdržiava bez úmyslu zdržiavať sa tu natrvalo (napr. miesto prechodného pobytu). Z ustanovení článku 13 Nariadenia číslo 861/2007 je možné vyvodiť, že v návrhu na začatie konania by mal byť žalovaný účastník označený miestom bydliska, prípadne iným miestom, kde sa skutočne zdržiava a kde sa môže reálne s obsahom doručovania písomnosti oboznámiť.

Právnym dôsledkom neodstránenia tejto vady návrhu je záver, že uplatňovaný nárok nespadá pod právomoc Nariadenia číslo 861/2007 zo dňa 11.7.2007. V takom prípade by súd mal o tom vyrozumieť prípisom navrhovateľa a pokiaľ by tento návrh nevzal späť, je povinný súd vec prejednať podľa procesného práva Slovenskej republiky (článok 4 ods. 3 Nariadenia).

V preskúmvanej veci prvostupňový súd nezaslal navrhovateľovi vyrozumenie o tom, že pre nedostatočnú adresu bydliska odporkyne nespadá tento nárok do oblasti pôsobnosti Nariadenia a nevytvoril navrhovateľovi priestor k tomu, aby svoj návrh na začatie konania zobral späť. Avšak z následného priebehu konania možno jednoznačne vyvodiť, že navrhovateľ nemá záujem na čo len čiastočnom zastavení konania a trvá na prisúdení celého ním uplatňovaného nároku.

Za tohoto stavu dňom právoplatnosti uznesenia o ustanovení opatrovníka došlo k vzniku situácie, na základe ktorej uplatnený nárok už nepatrí do oblasti pôsobnosti Nariadenia číslo 861/2007 a povinnosťou prvostupňového súdu bolo vo veci pokračovať podľa procesného práva Slovenskej republiky, čo sa aj v preskúmvanej veci stalo. Dôsledkom toho je aj označovanie účastníkov nie podľa Nariadenia, ale podľa § 79 ods. 1 O.s.p..

Prvostupňový súd návrh v podstate zamietol z dôvodu, že v prejednávanej veci bola zmluva o úvere uzavretá dňa 16.3.2010, teda už za účinnosti zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a podľa ustanovenia § 17 ods. 3 tohto zákona v súvislosti s poskytovaním spotrebiteľského úveru nemožno splniť dlh alebo zabezpečiť jeho splnenie zmenkou alebo šekom.

Pozornosti okresného súdu, však ušla skutočnosť, že ustanovenie § 17 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách (ďalej len „ZoSÚ“), z ktorého prvostupňový súd pri svojom rozhodovaní vychádzal, nadobudlo účinnosť až dňa 1.1.2011. Podľa § 25, ods. 5 Prechodných ustanovení uvedeného zákona na zabezpečenie nárokov veriteľa zo spotrebiteľského úveru zmenkou alebo šekom sa do 31. decembra 2010 vzťahujú ustanovenia doterajších predpisov.

Nie je preto možné, aby prvostupňový súd rozhodujúci o podanom návrhu posudzoval uplatnené nároky zo zmenky v rozpore s ustanoveniami upravenými v Zákone zmenkovom a šekovom č. 191/1950 Zb. To platí aj v prípade, keď vystaveniu zmenky predchádza spotrebiteľská zmluva.

Zmenka je cenným papierom vydaným v zákonom stanovenej forme, ktorým sa určité osoby (zmenkoví dlžníci) zavazujú majiteľovi zmenky zaplatiť v mieste a čase vyplývajúcom z listiny čiastku zmenkou určenú s tým, že ide o záväzky priame, bezpodmienečné, nesporné a abstraktné.

Abstraktnosť zmenky sa prejavuje tým, že zákon neviaže vznik zmenkových nárokov na žiadne iné okolnosti, len na splnenie formalít, ktoré predpisuje. Jedná sa o platobný záväzok, ktorý nie je viazaný na iné vzťahy, ktoré inak medzi výstavcom a remitentom vo vlastnej zmenke nepochybne existujú. Aj keby dôvod vzniku zmenky bol na nej priamo vyznačený, nemá to nijaký vplyv na existenciu zmenkových záväzkov.

V preskúmvanej veci dohoda o zmenkovom vyplňovacom práve tvorí súčasť Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, a teda aj súčasť Zmluvy o úvere č. 802000256 zo dňa 16.3.2010. Išlo o dôsledok toho, že toho istého dňa bola vyplnená a odporkyňou podpísaná zmenka, ktorá neobsahovala zmenkovú sumu, ani dátum úročenia tejto zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa v čl. 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas po štyri po sebe idúce splátky, poprípade uhradí len časť splátok alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatným celý dlh.

Predmetom vyplňovacieho práva nebola výška zmenkového úroku 0,25 % denne, ktorá už v tom čase bola vypísaná na zmenke a ktorú odporkyňa ako takú ako vystaviteľ zmenky podpísal.

Napriek tomu prvostupňový súd uznal túto Dohodu o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Jedná sa v podstate o aplikáciu námietky nedostatku dôvodov pre použitie zmenky ako zabezpečovacej zmenky, ktorú však odporca v preskúmvanej veci nepodal. Podstata vyplňovacieho zmenkového práva spočíva v oprávnení majiteľa blankozmenky svojim úkonom pozostávajúcim z doplnenia chýbajúcich častí premeniť blankozmenku na cenný papier. Jedná sa o právo, ktoré prislúcha majiteľovi blankozmenky, ktoré musí byť nadobúdateľovi zmenky udelené jej vystaviteľom. Toto vyplňovacie právo nie je osobitným právom zmenkovým, ale má charakter práva všeobecne právneho. Nejde o právo záväzkové, ale špeciálne majetkové právo. Toto právo sa zakladá na dohovore medzi osobou, ktorá blankozmenku podpísala a osobou, ktorá blankozmenku prijíma. Takáto dohoda by mala mať písomnú formu. Jej nedodržanie však nie je podmienkou platnosti. Spravidla býva súčasťou inej zmluvy tak, ako tomu bolo v preskúmvanej veci. Dohoda o vyplňovacom práve či jednostranné prehlásenie vystaviteľa na blankozmenke o vyplňovacom práve jej majiteľa sú nevyhnutnou súčasťou vystavenej blankozmenky. Pokiaľ by takáto dohoda či prehlásenie neboli urobené, zmenka ako cenný papier nevznikne. Preto vystaviteľ zmenky môže odovzdávať spolu s nevyplnenou zmenkou prvému majiteľovi zmenky buď tzv. vyplňovacie prehlásenie s doložkou na zmenke o existencii takéhoto prehlásenia, ktoré upozorňuje každého budúceho majiteľa zmenky o tomto vyplňovacom práve, alebo doklad o uzavretí Dohody o vyplňovacom práve. Takýmto prehlásením osoba podpísaná na zmenke oprávňuje ďalšieho majiteľa blankozmenky túto v chýbajúcich častiach v určitom rozsahu vyplniť. Takéto vyplňovacie prehlásenie ako vedľajšia listina ide spolu so zmenkou je príveskom zmenky. Vyplňovacie právo nie je právom viaznucim na zmenke, nie je skutočným právom zmenkovým, je len právom so zmenkou súvisiacim. Toto vyplňovacie právo nezaniká premlčaním či odvolaním, ani úmrtím alebo zánikom dlžníka alebo majiteľa blankozmenky.

Podpisovateľ blankozmenky má právo podať námietku nesprávne vyplnenej blankozmenky. Námietka však prislúcha len tomu, kto sa podpísal na pôvodne nevyplnenú listinu zmenky. Táto námietka však nemôže byť použitá, s výnimkou prípadu, keď majiteľ nadobudol zmenku nedobromyseľne alebo sa pri nadobudnutí zmenky previnil hrubou nedbanlivosťou (§ 10 Zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb.). V tejto súvislosti je možné poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR č. SR 4/1999 - 52. Podľa tohto rozhodnutia, ak vyplní majiteľ zmenku, ktorá už bola vydaná ako neúplná (blankozmenku) odlišne od dojednania o jej vyplnení, nie je z tohto dôvodu zmenka neplatná. Nesprávne vyplnenie zakladá námietku dlžníka v zmysle čl. I. § 10 Zákona zmenkového a šekového. Takúto námietku môže vzniesť len samotný dlžník, a to len zo skôr uvedených dôvodov. Súd ex offio nemôže dospieť k záveru, že bolo dohodnuté iné vyplňovacie právo alebo o nesprávnom vyplnení zmenky, či o planej zmenke z dôvodu neplatnosti kauzálnej zmluvy.

Aj keby bola pôvodne neúplná zmenka vyplnená spôsobom odporujúcim vyplňovaciemu právu, stala sa z formálneho hľadiska skutočnou zmenkou, ktorá má všetky predpísané náležitosti. Majiteľ takejto zmenky má zásadne všetky práva s touto listinou spojené. Preto citované ustanovenie čl. I. § 10 dáva

dlžníkovi z takejto zmenky len námiatku nedobromyseľnosti či hrubej nedbanlivosti proti majiteľovi a nepriznáva mu právo namietať nepravosť zmenky ako takej. S tým súvisí dôkazná povinnosť na strane dlžníka. Ten musí namietať a preukázať, že napr. pôvodne išlo o blankozmenku, ktorá mala byť vyplnená inak. Toto právo mu však patrí, len ak je zmenka naďalej vo vlastníctve pôvodného majiteľa. Ak však bola zmenka rubopisovaná na ďalšieho majiteľa, bude treba ešte preukázať, že tento nový majiteľ bol pri nadobúdaní zmenky nedobromyseľným alebo že sa previnil aspoň hrubou nedbanlivosťou.

V tejto súvislosti došlo k pokusom o zvrátenie dôsledkov spojených s indosáciou zmenky stanovených v čl. I. § 17 ZZŠ v nálezoch Ústavného súdu ČR č. PLÚS 16/12 a č. IV.ÚS 457/10 zo dňa 18.7.2013. V oboch prípadoch bolo konanie spojené s aktívnou a včasnou obranou dlžníka.

Použitie týchto výkladových náleзов nie je v preskúmvanej veci aktuálne vzhľadom k tomu, že žalovaná nepodalala námiatku v priebehu prvostupňového konania.

Vzhľadom k abstraktnému charakteru zmenky ako takej nie je pre rozhodnutie vo veci právne významné, že jej podpísaniu predchádzalo uzavretie spotrebiteľnej úverovej zmluvy.

Prvostupňový súd označil túto Dohodu o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku, a to predovšetkým z dôvodu, že umožňuje požadovať od dlžníka (spotrebiteľa) neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením záväzku (§ 53 ods. 4 písm. k)

Občianskeho zákonníka a čl. 2 písm. a) Smernice 93/13/EHS v spojení s Prílohou ods. 1 písm. s). Keďže však predmetom Dohody o vyplňovacom práve nebolo dojednanie výšky zmenkového úroku 0,25 % denne, je tento právny dôvod absolútne neprijateľný.

Tak ako bolo konštatované, Dohoda o vyplňovacom práve, resp. jednostranne vyplňovacie prehlásenie vystaviteľa zmenky, zakladajú právo majiteľovi zmenky viazučne priamo na zmenke a až do vyplnenia blankozmenky sú jej nevyhnutnou súčasťou. Čl. I. § 10 Zákona zmenkového a šekového priznáva v tejto súvislosti vystaviteľovi zmenky len právo namietať nesprávne vyplnenú blankozmenku. Je neprípustné, aby súd bez akejkoľvek námiatky zo strany dlžníka výslovne požadovanej zákonom dospel k záveru o neplatnosti Dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke.

Výnimku z výlučnosti práva zmenkového dlžníka namietať prípadné vady zmenky nie je možné vyvodiť ani z článku I. § 5 Zákona zmenkového a šekového. Podľa tohto ustanovenia úrok (na zmenke splatnej na videnie alebo na určitý čas po videní) beží až od dátumu vystavenia zmenky, pokiaľ nie je určený deň iný. U ostatných zmeniek (fixných alebo datazmeniek) platí prípadná úroková doložka za nenapísanú (čl. I. § 34 ods. 1 Zákona zmenkového a šekového). Zmenka splatná na videnie (vistazmenka) je splatná pri predložení a tento okamžik je pre vystaviteľa zmenky v zásade neznámy. Naproti tomu je u fixných zmeniek či datazmeniek splatnosť zrejmá už pri ich vystavení. Nič preto nebráni účastníkom, aby prípadné úroky zahrnuli priamo do zmenkovej sumy. Úprava čl. I. § 5 Zákona zmenkového a šekového poskytuje možnosť určitého dorovnania výlučne len zmenkám, ktoré majú neurčitú dobu splatnosti a teda aj vistazmenke vystavenej v tejto veci.

Úročenie sa môže začať najskôr dňom vystavenia zmenky. Vystaviteľom zmenky môže byť určený aj neskorší deň, ako napríklad deň, ktorým sa dlžník dostal do omeškania podľa bodu 4 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru so zaplatením dlhu v preskúmvanej veci. Jedná sa v podstate o deň, keď dôjde k zosplateniu úveru pri použití terminológie uvedenej v § 506 Obchodného zákonníka.

Takto určený úrok stanovený doložkou na zmenke je právne prípustný len do splatnosti zmenky, t. j. do dňa predloženia vistazmenky na platenie dlžníkovi. Počnúc dňom splatnosti vznikajú majiteľovi zmenky priamo zo zákona nové postihové práva podľa čl. I. § 48 Zákona zmenkového a šekového, vrátane práva na 6 % úrok.

Pokiaľ by úrok stanovený podľa čl. I. § 5 mohol byť v zmenke určený až do zaplatenia zmenkovej sumy, boli by zmenky fixné a datazmenky výrazne znevýhodnené, keďže u nich po splatnosti zmenky vzniká nárok v rozsahu čl. I. § 48 Zákona zmenkového a šekového len na postihový 6 % úrok.

Deň splatnosti vistazmenky nie je na nej uvedený. Z podaného návrhu na začatie konania možno vyvodiť, že splatnosť zmenky nastala ku dňu 13.10.2010, od ktorého si navrhovateľ požaduje zákonný 6 % úrok. Majiteľ vyplnenej zmenky vie z nej zistiť, že má právo na dohodnutý úrok odo dňa vyplnenia blankozmenky, t. j. od 30.7.2010 a že mu tento úrok patrí do dňa splatnosti zmenky, t.j. do dňa jej predloženia na zaplatenie, v danom prípade do 12.10.2010. Zo zmenky nevyplýva právo majiteľa zmenky na dohodnutý úrok za dobu od splatnosti zmenky (13.10.2010) až do zaplatenia.

Právny dôsledkom takto vystaveného dohodnutého zmenkového úroku je, že z takejto zmenky nevzniká jej majiteľovi po dni splatnosti zmenky (13.10.2010) okrem zákonného 6 % postihového úroku ročne, nárok aj na dohodnutý úrok. Takýto dohodnutý úrok by z hľadiska svojho účelu mal blízko k úroku z úveru (§ 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka).

Aj v tejto súvislosti vystávala otázka, či súd môže v prípade pasivity účastníka k takémuto výkladu obsahu zmenky prihladať ex offo. Odvolací súd je toho názoru, že to je možné a to hneď z dvoch dôvodov:

Závazky vyplývajúce z vyplnenej zmenky sú priame, bezpodmienečné, nesporné a abstraktné.

Remitent ako prvý majiteľ zmluvy a o to viac indosant ako ďalší majiteľ, ktorý nadobudol už vyplnenú zmenu (ako v preskúmvanej veci) majú v rukách spravidla len listinu zmenky, v ktorej každé slovo má svoj význam a účel. O existencii väd oprávňujúcich vystaviteľa zmenky (emitenta) na vznesenie námietok relatívnych, kauzálnych, ale aj absolútnych, sa môže majiteľ dozvedieť len v prípade, že vystaviteľ zmenky takúto námietku v súdnom konaní uplatní.

Vychádzajúc z tejto zásady môže súd ex offo prihladať len k vadám zistiteľným z textu samotnej (už vyplnenej) zmenky, kde sa nejedná o prejav vôle vystaviteľa zmenky, ale o vadu spochybňujúcu samotnú existenciu zmenky či niektorej jej doložky. Jedná sa napríklad o chýbajúci podpis vystaviteľa zmenky, či o podpis, ktorý nie je vlastnoručný (§ 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka), o zmenu ktorá neobsahuje platobný príkaz, o zmenu s niekoľkými platobnými miestami, či o chýbajúce označenie, že sa jedná o zmenu (čl. V. § 1 Zákona zmenkového a šekového).

Preskúmať platnosť účinnosť Dohody o vyplňovacom práve či správnosť výšky dohodnutého zmenkového úroku uvedenej už pri vystavení zmenky, je možné len na základe námietky (či inak prejavenej včasnej formy nesúhlasu) dlžníka.

Súd je však oprávnený ex offo prihladať na to, že zmenkový úrok (v danom prípade 0,25 % denne) bol dojednaný len do splatnosti zmenky, a teda nie až do zaplatenia zmenkovej sumy, ako si to uplatňuje navrhovateľ v preskúmvanej veci. Každému dlžníkovi či (vystaviteľovi) z vistazmenky, v ktorej bol dopĺňovaný dátum splatnosti dojednaného zmenkového úroku, musí byť pri jej predložení na platenie zrejmé, že takto dojednaný úrok patrí majiteľovi zmenky len za čas do splatnosti zmenky. Preto aj v preskúmvanej veci zo zmenky nevyplýva, že by sa zmenkový úrok mal platiť až do zaplatenia zmenkovej sumy. Vychádzajúc z doposiaľ vykonaného dokazovania by navrhovateľovi ako majiteľovi zmenky mal patriť dohodnutý zmenkový úrok 0,25 % denne za obdobie od 30.7.2010 do 12.10.2010.

Navrhovateľ sa teda domáha zaplatenia niečoho, čo nevyplýva zo zmenky a čo nie je postihovým právom podľa čl. I. § 48 ods. 1 Zákona zmenkového a šekového. Uplatňovanie tohto ďalšieho nároku za obdobie od 13.10.2010 navrhovateľ právne a skutkovo nezdôvodnil, napriek výzve odvolacieho súdu urobenej podľa § 213 ods. 2 O.s.p..

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok len v časti o zamietnutí návrhu na zaplatenie zmenkového úroku 0,25 % za obdobie od 13.10.2010 do zaplatenia a v prevyšujúcej časti, napadnutý rozsudok v súlade s § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne prvostupňový súd aj o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal odvolací súd Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.